

HOSPITAALI

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin
HENKILÖSTÖLEHTI

Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikts
PERSONALTIDSKRIFT

7 | 2010

TEEMANA eläkkeelle siirtyminen

Sopiva hetki jäädä eläkkeelle

Keuhkoklinikan muutto T-sairaalaan viittä vaille
valmis

Lue lisää >> sivu 5

Hilkka är fortfarande redo då jobbet kallar

– Det här är ett människonära yrke. Det är just vad
jag vill göra, jag är väldigt nöjd.

Lue lisää >> sivu 6

Sairaalaklovnien resepti: naurua monta annosta

Lasten endokrinologian poliklinikan potilas-
huoneesta kantautuu pitkälle pikkupojan hersyvä
naurunkikatus.

Lue lisää >> sivu 10

Näin ne eläkepäivät kuluvat

Miten ne sinun eläkepäiväsi kuluvat? Tähän kysymykseen olen saanut pakista vastausta lukemattomia kertoja. Nyt, kun olen ollut eläkeläisenä jo lähes kymmenen vuotta, on kiva vastata näin: aikani kuluu kovin mukavasti, ei ole kiirettä, ei stressiä. Teen mitä huvittaa.

Mutta toisin oli heti jäätyäni eläkkeelle. Silloin taakse jäi yli 40 vuoden yhtäjaksoinen työrupeama ja putosin kiivaasta työelämästä tyhjyyteen. Ei ollut mitään tekemistä, päivärytissä ei ollut mitään, puhelin ei soinut, mitään kivaa postiakaan ei tullut. Ei kerrassaan mitään.

Tätä aikaa kesti onneksi vain hetken. Tartuin houkuttuksiin ja liityin mukaan työsiläisten senioreiden rientoihin. Senioreiden yhdistys vei mukaan erilaisiin kulttuurij- ja virkistystilaisuuksiin sekä tutustumiskäynteihin ja matkoihin. Niitä on tarjolla melkein joka viikolle.

Tämä senioritoiminta on vain yksi harraste. Menin eka vuotena myös opiskelemaan kansalaisopistoon navigointia ja espanjan kieltä. Miksi?

Merenkulkua siksi, että mennessäni veljeni veneen kyydissä Paraisilta Karunaan kysyin ennen Peimaria, että mitä nuo seipäät meressä tarkoittavat. Kippari vastasi, ettei tiedä, mutta veneilijät ajavat niiden välistä. Nyt kun takanani on sekä saaristo- että rannikkolaivurin tutkinnot tunnen nämä "seipäät". Ne ovat pohjois- ja eteläviitat.

Espanjan kurssille menin siksi, että olen Klassikon pitkän latinan lukija. Espanjan kielen sanotaan perustuvan 80-prosenttisesti latinaan. Oli hullua, mutta kivaa muistella latinan kielioppia. Sittemmin se jäi.

Tätä nykyä aikaani vie paljon toiminta Punaisen Ristin riveissä Kaarinan osastossa ja piirissä. Se on vastapainoa senioritoiminnalle, jossa pääpaino on jäsenten viihtyvyys, kun taas SPR:ssä toiminnan kohde on muiden auttaminen. Siinä auttamisessa olen saanut kokea miten hyvin SPR:n kotimaan apu todella auttaa äkillisissä onnettomuustapauksissa pulaan joutuneita.

Niin ja tietenkin talon ja kesäpaikan kunnossapito antaa aihetta jatkuvaan mukavaan nikkarointiin. Juuri nyt kuitenkin yli muiden menee oman fyysisen kunnon ylläpito tai vielä enemmän, käden lihaskunnon ja olkanivelen liikeratojen palautus kiertäjälavosimen repeämän korjausleikkauksen johdosta.

Olkapääkokemukseni opetuksella kehotankin kaikkia eläkeläisiä ja eläkkeelle siirtyviä huolehtimaan itse riittävästä kuntoilusta sopivalla tavalla. Toinen yhtä tärkeä asia on luoda jo työaikana pohjat sille, mitä tekee sitten kun eläkepäivät ovat alkaneet. On tavattoman tärkeää luoda sosiaalisia verkostoja tai toimintoja valmiiksi odottamaan sitä ihanaa hetkeä.

Leo Mikkola
sairaanhoitopiirin johtaja evp

Så här går pensionsdagarna

Hur går dom där dina pensionsdagar? Jag har fått språka genmäle på denna fråga oräkneliga gånger. Nu när jag har varit pensionär redan i nästan tio år, är det trevligt att svara så här: min tid går mycket angenämt, ingen brådska, ingen stress. Jag gör vad jag vill.

Men det var annorlunda just efter att jag gick i pension. Då lämnade jag bakom mig ett oavbrutet arbetspass på över 40 år och jag trillade från ett hetsigt arbetsliv till tomhet. Jag hade ingenting att göra, ingenting i kalendern, telefonen ringde inte, det kom inte ens någon trevlig post. Absolut ingenting.

Det här varade som tur endast en kort tid. Jag passade på när det kom lockande möjligheter och jag började delta i ÅUCS seniorenas bestyr. Seniorenas förening tog mig med på olika kultur- och förströelseevenemang samt på bekantningsbesök och resor. Sådana erbjuds nästan varje vecka.

Denna seniorverksamhet är endast en hobby. Första året började jag också studera navigering och spanska på medborgarinstitutet. Varför?

Sjöfart valde jag för att då jag åkte i min brors båt från Pargas till Karuna, frågade jag före Pemarn vad dom där stolparna i havet betyder. Skepparen svarade att han inte vet, men att båtfararna kör mellan den. Nu när jag har skärgårds- och kustskepparexamina i bakfickan känner jag dessa "stolpar". De kallas för nord- och sydprick.

Spanskkursen gick jag på för att jag läst lång latin på klassiskt sätt. De säger att spanskan baserar sig till 80

procent på latin. Det var tokigt, men angenämt att dra till minnes latinets grammatik. Sedan slutade jag.

Numera tar verksamheten på Röda Korsets S:t Karins avdelning och distrikt mycket av min tid. Det är en motvikt till seniorverksamheten, där huvudvikten ligger på att medlemmarna trivs, där som verksamhetsmålet på FRK är att hjälpa andra. Med detta hjälpande har jag fått uppleva hur bra FRK:s hjälp inom landet verkligen hjälper dem som hamnat i nöd vid plötsliga olyckshändelser.

Ja, och dessutom ger upprätthållande av huset och sommarstället upphov till ständiga snickerier av trevlig sort. Men just nu går ändå upprätthållande av den egna fysiska konditionen förbi de andra, eller närmare sagt återställande av armens muskelkondition och axelledens rörelsebanor efter korrigerande operation av rotator cuff ruptur.

Med lärdom vunnit av mina axelupplevelser uppmuntrar jag alla pensionärer och sådana som skall gå i pension att själva sörja för tillräcklig motionering på ett passligt sätt. En annan lika viktig sak är att redan under arbetstiden skapa en grund för vad man gör sen när pensionsdagarna har börjat. Det är väldigt viktigt att färdigt skapa sociala nätverk eller funktioner i väntan på den där underbara stunden.

Leo Mikkola
sjukvårdsdistriktets direktör i.a.

SISÄLTÖ 22.11.2010

Kuukauden kirjoitus: Näin ne eläkepäivät kuluvat	2
Månadens skrivelse: Så här går pensionsdagarna	2
Johtajia haetaan suunnittelemaan TYKSin uutta toimintaa	3
Talousjohtaja Anne Lindqvist siirtyy Kuntien palvelukeskukseen	3
Tyks-Sapalle johtaja Kemistä	3
Joustavuutta ja ketteryyttä vaaditaan	4
Sopiva hetki jäädä eläkkeelle	5
Näin me eläköidymme	5
Hilkka är fortfarande redo då jobbet kallar	6
Aktiivista menoa Salossa	6
Röntgenhoitajasta runoilijaksi	7
Eläkeläiset ykkösjaisia	7
Mukavaa ja monipuolista	8
Kurkistus suusairauksien erikoishoidon tulevaisuuteen	8
Vilkas keskustelu U-sairaalan kunnosta	9
Iso näyttö tehostaa tietojen katselua	9
Sairaalaklovnien resepti: naurua monta annosta ..	10
Sarvesta härkää: Tuloksellinen risteilyretki	10
Palkintoja työsiläisille	12
Yksiköstä klinikaksi - 25 vuotta osaavaa kuntoutusta	12
KANSIKUVASSA: Sairaalaklovnit tekevät arvokasta työtä lastenklini- nikoilla. Lue lisää sivulta 10. Kuva: Markku Näveri	

HOSPITAALI – Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin henkilöstölehti – Personaltidskrift för Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt. 4. vuosikerta. Julkaisija: Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri. Toimitus: Päätoimittaja Esa Halsinaho, puh. (02) 313 1083, esa.halsinaho@tyks.fi. Toimitussihteeri Markku Näveri, puh. (02) 313 3119, markku.naveri@tyks.fi. Toimituskunta (sulussa varajäsen): Esa Halsinaho, Mirja Hovirinta (Sari Rannikko), Eija Järvelä, Leena Kähäri, Anneli Lautaro (Juhani Lahti), Markku Näveri, Nina Vainio, Marja-Leena Veijola (Marjo Wittfooth). Taitto ja toimitus: Sek Pro Oy. Ruotsinkieliset jutut: Mathias Luther (Inter Folia Press). Paino: I-print Oy, Vaasa. PAINOS NOIN 10 000 kpl. Jakelu: Itella Oyj. Osoitteet: Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin osoiterekisterit. Osoitteenmuutokset: VSSHP:n työntekijät ilmoittavat esimiehelleen, muut lehden saajat osoitteen tiedotus@tyks.fi tai puh. (02) 313 1103. Toimituksen osoite: Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri, Viestintäyksikkö, PL 52, 20521 Turku. Ilmestymisen: 8 kertaa vuonna 2010. ISSN 1796-8062. Seuraava lehti ilmestyy 20.12.2010, aineistopäivä 7.12.2010.

Tekstit: Esa Halsinaho

Ilmakuva: VSSH/ Suomen Ilmakuva Oy

T-sairaalan rakentaminen etenee kovaa tahtia ja samaa vauhtia pyritään pitämään myös tulevan toiminnan suunnittelussa.

Johtajia haetaan suunnittelemaan TYKSiin uutta toimintaa

Sairaanhoitopiirimme hallitus teki 9.11. TYKSiin tulevaa toimintaa ja organisaatiota koskevia tärkeitä päätöksiä.

Suunnitteilla olevaan ensihoito- ja päivystyspalvelujen liikelaitokseen hallitus perusti esityksen mukaisesti toimitusjohtajan viran. Listalla oli alun perin myös esitys ylihoitajan aseman perustamisesta tulevan yhteispäivystyksen valmistelun tueksi, mutta sairaanhoitopiirin johtaja **Olli-Pekka Lehtonen** poisti sen ennen päätöksentekoa. Perusteluna oli, että tuleva liikelaitos organisoi toimintansa itse.

Esityslistalla olleen TYKSiin sairaalajohtajan viran perustamista hallitus ei pitänyt tarpeellisena ja se siis hylättiin. Näin ollen TYKSiin organisaatiouudistusta toteutetaan yhden uuden viran ja sisäisten henkilöjärjestelyiden turvin.

Sisäisinä järjestelyinä hallitus perusti määräaikaisesti kahdeksan toimialuejohtajan asemaa, kaksi palvelujohtajan asemaa, kymmenen ylihoitajan asemaa ja yhden johtavan ylihoitajan aseman. Määräaika on 1.1.2011–31.12.2012.

Tämän lehden ilmestyessä henkilöiden sisäinen haku uusiin johtajan asemiin on jo alkanut. Haku kestää 29.11. saakka ja valinnat pyritään päättämään hallituksen kokouksessa 14.12. Tavoitteena on, että valitut henkilöt esittäytyisivät T-Pro-hankkeen puolivuotiskokouksessa 16. joulukuuta.

Olli-Pekka Lehtonen kertoo, että johtajien ja ylihoitajien asemat ovat virassa oleville henkilöille määrättäviä lisävastuita.

– Asemaan määräämisestä seuraavasta lisävastuusta myönnetään lisäkorvaus, joka vahvistetaan määräämispäätöksen yhteydessä. Uuden organisaation valmisteluvaiheessa kaikki aseman edellyttämät työt tehdään oman viran ohella, Lehtonen toteaa.

Sairaanhoitopiirin johtaja voi antaa työnjohdollisella määräyksellä jollekin sairaanhoitopiirin viranhaltijalle uuden toiminnan suunnitteluun ja T-sairaalaan muuttamiseen liittyviä johtamistehtäviä.

– Tätä henkilöä kutsumme muutosjohtajaksi ja myös hänelle voidaan maksaa siitä oman palkan lisäksi erillinen palkkio, Lehtonen kertoo.

Kaikki määräykset asemiin jatkuvat sellaisenaan vain vuoden 2012 loppuun. Sairaanhoitopiiriin johtaja päättää asemamääräysten jatkamisen esittelystä syksyllä 2012 siihen mennessä saatujen suunnittelutyön tulosten perusteella.

– Meillä on nyt runsaasti haasteellista työtä ainutlaatuisen modernin sairaalan luomisessa. Tehkäämme se yhdessä. Toivon runsasta kiinnostusta virkaan ja asemiin, Lehtonen toteaa.

Tyks-Sapalle johtaja Kemistä

Hallitus valitsi 9.11. Tyks-Sapa-liikelaitoksen uudeksi toimitusjohtajaksi Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin johtajan **Riitta Luosujärven**. Luosujärvi on koulutukseltaan yhteiskuntatieteiden maisteri, kasvatustieteiden maisteri ja lastentarhanopettaja.

Valinnan perusteina olivat hänen pitkäaikainen johtamiskokemuksensa, terveydenhuollon ja sairaanhoidollisten palveluiden yleistuntemuksensa sekä hyvät ihmissuhde- ja yhteistyötaidot. Hallitus vahvisti hänen kokonaispalkkseen 8.400 euroa.

Riitta Luosujärvi on toiminut Kemian kaupungin hallintopäällikkönä viransijaisena 1986–1987 ja vakinaisena Kemian hallintopäällikkönä 1987–2002. Hän toimi puoli vuotta sosiaali- ja terveysministeriön ylitarkastajana 1997. Hän on toiminut Kemian kaupungin sosiaali- ja terveystoimen johtajana oman toimen ohella 1993–2002 ja päätoimisena 2002–2003. Vuosina 2003–2005 hän toimi lehtorina, seutukoordinaattorina ja päätoimisena tuntiopettajana. Nykyisen virkasuhteensa Länsi-Pohjan sairaanhoitopiiriin johtajana hän aloitti vuonna 2005.

Luosujärvi arvioi pääsevänsä aloittamaan työnsä tammi-kuun lopussa tai helmikuun alussa.

Kuva: LPShP

Talousjohtaja Anne Lindqvist siirtyy Kuntien palvelukeskukseen

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin talousjohtaja **Anne Lindqvist** on valittu Kuntien Palvelukeskus KPK THH Oy:n toimitusjohtajaksi 1.1.2011 alkaen. Pitämättömien lomien takia hän tekee viimeisen työpäivänsä sairaanhoitopiirissä 10.12.2010.

Sairaanhoitopiirin hallitus valitsi Lindqvistin talousjohtajan virkaan 1.2.2009 alkaen sitä aiemmin hoitaneen **Risto Laalon** jäätyä eläkkeelle.

Lindqvist kertoo lähtevänsä haikkein mielin, koska täällä jäi paljon tekemättä.

– Mutta samalla lähdän erittäin innostuneena, onhan minulla mahdollisuus tehdä jotain sellaista, mitä ei koskaan aikaisemmin ole tehty, hän toteaa.

Lindqvist muistaa, miten hänen tullessaan virkaansa korkomarkkinat olivat kaaoksessa suuren amerikkalaisen hoituslaitoksen mentyä nurin. Sairaanhoitopiirissä puolestaan oli käynnissä merkittävä rakennushanke, jota rahoitetaan velkapääomalla.

– Näin merkittävä lainanotto on haasteellinen, jos korko ja korkomarginaali käyttäytyvät ennustamattomasti. Virkakauteni aikana sairaanhoitopiiriin lainasalkku on kuitenkin saatu hallintaan ja piirille on vahvistettu sijoitustoiminnan ja rahoituksen periaatteet.

– Minua virkaan valittaessa hallitus ja piirin johtaja toivoivat saavansa talousjohtajan, joka toisi talouden lähemmäksi ydintoimintaa. Vuoden 2009 helmikuussa aloittaessani en pystynyt vielä kovin paljon vaikuttamaan vuoden 2010 suunnitteluun.

– Nyt taloushallintoon on saatu muutoksia, jotka tähtäävät nopeampaan ja luotettavampaan raportointiin. Ensi vuonna piirin taseyksiköt vähenevät kahdeksasta kolmeen, jää siis yksi iso perustase sekä kahden liikelaitoksen taseet. Tällä helpotetaan merkittävästi sisäisten liiketapahtumien käsittelyä ja sisäistä toimiloiden laskutusta. Samalla kehitetään sisäistä laskutusta ja ensi vuonna otetaan käyttöön ”kumppanikoodi”, mitkä kaikki tähtäävät entistä nopeampaan ja luotettavampaan raportointiin, hän kertoo.

– Osana T-sairaalaan siirtymistä laaditaan parhaillaan suunnitelmaa siitä, minkälainen talouden ohjaus parhaiten palvelee uutta hoitolinjoihin perustuvaa organisaatiota. Samalla laaditaan suunnitelma, miten nykyisestä talouden ohjauksesta siirrytään tulevan organisaation mukaiseen talouden ohjaukseen. Tavoitteena on tuoda ydintoiminnan tueksi ns. business controller, joka toimii kiinteänä työparina hoitolinjajohtajan ja ylihoitajan kanssa.

Entä mitkä ovat seuraajasi haasteet?

– Suurimmat haasteet liittyvät edellä kuvaamani muutoshankkeiden toteuttamiseen. Haasteellista tulee olemaan myös kurjistuvan kuntatalouden odotusten ja piiriin raskaasta investointiohjelmasta seuraavien hinnankorotustarpeiden yhteensovittaminen. On haaste pitää potilastyö korkeatasoisena, mutta samalla ymmärtää talouden lainalaisuudet.

– Kiitän kaikkia hyvästä yhteistyöstä. Työaikani täällä jäi lyhyeksi, enkä ehtinyt kuin aloittamaan vuorovaikutusta klinikoiden kanssa. Toivon seuraajani jatkavan siitä, mihin jäin. Samalla toivotan kaikille hyvää jatkoa niin työelämässä kuin henkilökohtaisessa elämässäkin.

Kuva: Esa Halsinaho

Joustavuutta ja ketteryyttä vaaditaan

Halikon sairaalan ylilääkäri **Markku Toivonen**: Psykiatrisia sairaansijoja tarvitaan tulevaisuudessakin, vaikka avohoito valtaa vauhdilla alaa. Osa kollegoista ja työntekijöistä on huolissaan siitä, onko vauhti liian nopeaa.

Juha Syrjä

Psykiatrian erikoislääkäri Markku Toivonen aloitti Halikon sairaalan ylilääkärinä viime huhtikuussa. Hän toimii väliaikaisesti myös VSSHP:n aikuispsykiatrian vastuulääkärinä.

– Työajastani noin puolet kuluu hallinnollisiin asioihin ja puolet kliiniseen työhön. Aika harvoin lopetan työpäivän silloin, kun virallinen työaika päättyy. Tulin tänne alun alkaen sairaalan ylilääkäriksi, eli aikuispsykiatrian vastuulääkärin pesti tuli myöhemmin vähän niin kuin kaupan päälle. Työpäiviä venyttää myös lääkäripulamme.

– Mutta se runsaasta työmäärästä. Niillä korteilla pelataan, jotka on jaettu, Markku Toivonen tuumaa.

Halikon sairaala ei ole Toivoselle suinkaan uusi tuttavuus. Ensimmäisen kerran hän työskenteli Märynummen maisemissa osastonlääkärinä jo vuonna 1985. Samoihin aikoihin hän jatkoi psykiatrian erikoistumisopintoja, joiden vuoksi työpaikka oli jonkin aikaa myös Turussa psykiatrian klinikalla. Valmistuttuaan 1989 psykiatrian erikoislääkäriksi Toivonen siirtyi Saloon, missä hän työskenteli avohoidon erikoislääkärinä ja viime vuodet Salon mielenterveyskeskuksen ylilääkärinä

Uusi tutkimuspoliklinikka aloitti

– Psykiatria on lääketieteen erikoisalana erittäin mielenkiintoinen, koska tässä vaaditaan niin kokonaisvaltaista otetta ja näkemystä ihmisen elämisen ongelmiin. Mielenterveyshäiriöiden monimuotoisuus edellyttää hyvin monenlaisten asioiden tarkastelua. Tämä ei todellakaan ole pelkästään lääketiedettä, vaan laaja-alaista arviointia ihmisen elämästä ylipäätään – sen olosuhteista, ihmissuhteista, verkostoista ja niin edelleen.

Miltä uusi työ on maistunut?

– Haasteellista on. Lääkäripula tietenkin mietityttää, niin kuin muuallakin psykiatrisessa työssä. Onneksi tilanne ei ole aivan niin katastrofaalinen kuin vielä muutamia vuosia sitten. Muuten olemme saaneet Halikon sairaalaan suhteellisen hyvin pätevää, osaavaa ja koulutettua henkilöstöä. Aika ajoon on pulaa joistakin työntekijäryhmistä.

– Mukavaa on ollut huomata, että tämä on hyvin vahvasti avohoitoon suuntautuva sairaala – juuri sen mukaisesti, kuin psykiatrian tulosalueen tavoitteissa on asetettu. Marraskuun alussa aloittanut uusi tutkimuspoliklinikamme korostaa avohoidon merkitystä entisestään. Odotan, että uuden yksikön avulla saamme hoidon alkuarvioinnin nykyistä tehokkaammaksi ja sairaalahoidon tarve vähenee.

Lujaa vauhtia kohti avohoitoa

Avohoitopainotteisuus nousee odotetusti jutustelutuokiomme kantavaksi teemaksi. Psykiatrian tulosalueen visiossahan todetaan, että Varsinais-Suomi on Suomen avohoitoinen sairaanhoitopiiri vuoteen 2015 mennessä.

– Siihen suuntaan mennään koko ajan yhä vahvemmin sekä valtakunnallisesti, Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirissä että Halikon sairaalassa. Mutta en tietenkään usko, että psykiatriset sairaalat voitaisiin tyystin lopettaa. Sairaansijoja tarvitaan

tulevaisuudessakin; toisinaan mielenterveyshäiriöt ovat niin vakavia, että ilman sairaalan turvallisia puitteita niiden ihmisten kävisi huonosti.

– Avohoidon lisäämisestä ja sairaansijojen vähentämisestä käydään jatkuvaa keskustelua. Osa kollegoista ja työntekijöistä on luonnollisesti huolissaan siitä, onko vauhti liian nopeaa.

– Fakta on kuitenkin, että tälle alalle ei ole tulossa uusia resursseja, niinpä olemassa olevat resurssit on käytettävä nykyistä taitavammin ja tehokkaammin. Tämä tarkoittaa, että ihmiset, jotka voidaan hoitaa avohoidossa, hoidetaan avohoidossa. Kun tehokaskaan avohoito ei onnistu, silloin tarvitaan sairaalahoitoa. Ja niiden ihmisten, jotka tarvitsevat sairaalahoitoa, pitää saada parasta ja turvallisinta mahdollista hoitoa. Tämä on hyvin monimuotoinen asia, mutta jos se hoidetaan taitavasti, niin sitä enemmän jää resursseja sairaalassa vaikeimpien mielenterveyshäiriöiden hoitoon, mitä enemmän satsataan avohoitoon.

Vielä maallikon peruskysymys, toistonkin uhalla: miksi avohoitopainotteinen hoito on paras vaihtoehto?

– Vastaan vastakysymyksellä: miksi joku ihminen pitäisi hoitaa sairaalassa, jos sama hoito voidaan antaa kotona? Eivät ne sairaalan seinät ketään paranna, vaan ne osaavat ammattilaiset. Sama pätee muussakin lääketieteessä. Aikanaan sydäninfarkti- tai selkäpotilaita makuutettiin osastolla viikokotokulla, kunnes joku huomasi tutkia, että nopeammin kotiutetut toipuivat paljon nopeammin. Aktiivinen kuntoutuminen ja elämän normaalistuminen ovat tunnetusti toipumista edistäviä tekijöitä.

Huikaisevaa kehitystä

Vaikka lääkäreistä ja rahasta on aina enemmän tai vähemmän pulaa, Markku Toivosen luottamus tulevaan on vahva.

– Uskon, että psykiatrinen hoito kehittyy koko ajan parempaan ja tehokkaampaan suuntaan. Hoitomenetelmät ovat kehittyneet merkittävästi ja monessa mielessä kehitys on ollut huikaisevaa. Uusia hoitomuotoja ja -tapoja syntyy tasaiseen tahtiin. On aivan mahdotonta arvata, millaista psykiatrinen hoito on vaikkapa 20 vuoden päästä.

– Professori Jouko Lönnqvist sanoi juuri eräässä koulutus-tilaisuudessa, että psykiatrisen erikoissairaanhoidon pitää olla tulevaisuudessa joustavaa ja ketterää. Se on taivaan tosi. Psykiatralta ja hoito-organisaatioilta vaaditaan yhä enemmän valmiutta toimintatapojen muuttamiseen.

Entä kuinka paljon supistuneen Halikon sairaalan tulevaisuus rassaa ylilääkärin mieltä?

– Totta kai se mietityttää kovasti. Sairaalan tulevaisuudesta tuskin kukaan osaa sanoa mitään varmaa. Ainakin lähivuodet täällä vielä toimimme ja palvelemme parhaamme mukaan psykiatrisia potilaita. Kysymyksen ei ole pelkästään Halikon asemasta, vaan koko Varsinais-Suomen psykiatrisen hoidon tulevaisuudesta. Tulevissa päätöksissä pitää ottaa monia asioita huomioon. Se on varmaa, että kaikki eivät millään voi olla mielissään tulevista ratkaisuista, olivatpa ne millaisia tahansa.

Kuinka onnistuu ylilääkäriltä työasioiden ja usein hyvin rankkojenkin tapausten sulkeminen pois mielestä sen pitkäköön työpäivän jälkeen.

– Omien asioiden pitää olla mahdollisimman hyvässä tasapainossa. Perhe-elämä on ollut kohtuullisen tasapainoista, ja parisuhdekin on kestänyt hyvin. Vaikka vaimo työskentelee samalla alalla, työasiat eivät ole ottaneet liian suurta osaa perhe-elämästä. Työlle pitää olla myös vastapainoa. Nyt kun olemme puolison kanssa tyhjä pesä -tilanteessa, olemme löytäneet veneilystä uuden harrastuksen. Siinä ajatukset pysyvät pois työasioista, muuten ollaan kivillä ja karilla, Markku Toivonen naurahtaa.

TEEMA: ELÄKKEELLE SIIRTYMINEN

Sopiva hetki jäädä eläkkeelle

Keuhkoklinikan muutto T-sairaalaan viittä vaille valmis

Matti Hyypä

Keuhkoklinikan ylilääkäri **Kari Liippo** jää eläkkeelle ensi vuoden alussa. Yli 34 vuoden ura keuhkolääkärinä alkaa ainakin päivittäisenä työnä olla ohi.

Muutto käytännössä ohi

– Täytän joulukuussa 64 vuotta, joten olisin voinut jäädä eläkkeelle jo aiemmin, muistuttaa Kari Liippo.

– Tahdoin kuitenkin olla loppuun asti mukana keuhkoklinikan siirtymisessä Paimiosta T-sairaalaan. Muuton esivalmistelu alkoi jo vuosia sitten ja varsinaisen muuton valmistelukin jatkui vuoden verran. Nyt kun siirtyminen alkaa olla ohi, on sopiva hetki siirtää vastuu seuraajalleni. Siten hänelle jää aikaa valmistautua vuoteen 2013, jolloin uuden organisaation toiminta täysillä käynnistyy. Silloin muutos ei koske enää pelkästään seinä ja paikkakuntaa.

Myrskylästä Paimioon

– Asuin ensimmäiset kouluvuodet Myrskylässä. En tuolloin arvannut olevani urani huipulla, mitä tulee myöhempiin urheilusuorituksiini. Muistan mm. kerran voittaneeni juoksemalla sittemmin moninkertaisen olympiavoittajan, jonka veljen kanssa päätimme karistaa Lassen (Viren) kannoiltamme, kun piti päästä kokeilemaan uutta omatekoista ruutitussaria lähimetsään. Selitys menestykseen on yksinkertainen – olin tuolloin itse 12–13-vuotias ja Lasse pari vuotta nuorempi.

– Salo on varsinaisen koulukaupunkini ja 60-luvun iloiset muistot liitän tuohon kaupunkiin. Tuolloin syttynyt teinirakkaus elää yhä. Puolisoni ehti toimia kolme vuosikymmentä sairaanhoitopiirissä, viimeksi Paimion sairaalan reumaortopedian yksikössä ennen eläkkeelle siirtymistään vuosi sitten.

– Olen opiskellut sekä Oulun että Turun yliopistossa ja valmistuttuani toimin keikkatöissä eri puolilla Suomea. Kun työskentelin pari vuotta terveyskeskuksessa Porissa, niin Satalinnassa töissä olleet ystäväni kehottivat erikoistumaan keuhkosairauksiin. Paimiossa oli sattumalta avoinna erikoistumisvirka ja päätin lähteä ”pariksi vuodeksi” eikä hakeutuminen takaisin Varsinais-Suomeen ollut vaikeaa. Sitä parin vuoden jaksoa tässä nyt taivalletaan.

Onnellisten tähtien alla

– Asumisen ja työskentelyn Paimiossa voi hyvin kuvailla tapahtuneen onnellisten tähtien alla. Ympäristö, työyhteisö,

ystävät ja harrastukset – ne kaikki tuovat mukavan lämpimiä muistoja mieleen ja piristävät edelleen arkisessa työssä. On kummallista, että Paimiosta Turkuun on aina ollut 30 kilometriä, mutta Turusta Paimioon tuntuu olevan ainakin sata, pohtii Kari Liippo ja toteaa samalla, että asiassa piilee myös osasy keuhkoklinikan muuttoon Preitilästä Turkuun.

– Sairaalatyöskentelyn lisäksi olen ollut kliinisenä opettajana Turun yliopistossa 1980–1993, tuonkin ajanjakson sairaalatyön osalta pääosin Paimiossa. Yliopistotyöni sai jatkoa, kun vuosina 2008–2010 hoidin myös keuhkosairausopin määräraikaista professorin virkaa.

Medikalisoituminen arveluttaa

– Koko sairaalamailma koostuu mitä syvimmissä mielessä palveluammateista. Se velvoittaa meitä jatkuvasti pohtimaan maailman ja sitä kautta myös työomme vaatimustason muutoksia. Itseäni arveluttaa medikalisaatio, joka tuntuu keskustelunaiheena olevan joskus sallittu ja joskus vältetty. Terveystieteiden huollossa on paineita hoitaa muun muassa lääkkein asioita, jotka eivät niillä parane ja joiden käsittelyyn ei kiireissä välttämättä ole valmiuksiakaan. Erikoissairaanhoidossa paineet korostuvat.

– Keuhkoklinikan toiminnan kannalta tilanne näyttää onneksi hyvältä. Yhä useampi yleislääketieteeseen erikoistuva on kiinnostunut suorittaman koulutuksensa ”reunoja” meillä ja tuo terveen tuulahduksen perusterveydenhuollosta mukanaan. Turkuun muutto on lisännyt kiinnostusta keuhkosairauksiin ja vaikuttaa siltä, että klinikka on ”löydetty”. On ollut ilo havaita terveyskeskuksiin palaavien keuhkokoulutettujen nuorien lääkäreiden lähettävän potilaita harkitummin erikoissairaanhoitoon. Diagnoosivalmiuksien kehittymisen lisäksi yhä useammat terveyskeskuslääkärit pystyvät hoitamaan vaativiakin keuhkosairauksia ja tuntevat erikoisalamme monien hoitolaiteiden käytön.

Työtä ja harrastuksia

– Minulla on jonkin verran pitkäaikaisia potilassuhteita, joten aion pitää Turussa yksityisvastaanottoa jatkossakin noin puoli päivää viikossa. Aikaani vievät myös muutamat kansalliset ja kansainväliset luottamustehtäväni eri yhdistyksissä. Aion osallistua edelleen alamme koulutustilaisuuksiin ja olla mukana muutamassa tutkimushankkeessa.

keski-ikä vuonna 2009 oli 62,7 vuotta. Työntekijä voi jäädä vanhuuseläkkeelle valintansa mukaan 63–68 vuoden iässä. Ennen vuotta 1960 syntyneellä työntekijällä, joka on aloittanut kuntapalvelunsa ennen vuotta 1993, on henkilökohtainen vanhuuseläkeikä. Jos työntekijä on valinnut vanhan ammatillisen eläkejärjestelmän, jossa vanhuuseläke on alle 63 vuotta, hän voi jäädä vanhuuseläkkeelle tässä alemmassa iässä.

Vuosina 2010–2019 henkilökohtainen eläkeikä täyttyy yhteensä 1496 henkilöllä, joka on 23,2 % viroista ja toimista.

Kuva: Matti Hyypä

Kari Liippo toteaa iloisena, että Turkuun muutto on lisännyt kiinnostusta keuhkosairauksiin.

– Isäni oli saaristolainen ja varmaan siksi meri ja saaristo ovat kiehtoneet myös itseäni ja koko perhettäni, Yli kolmen vuosikymmenen ajan olemme viettäneet vapaa- ja loma-ajat saaristossa tai merellä. Oma tukikohta Hiittisten saaristossa on syventänyt otetta omaan Itämereemme. Purjehduskauden ulkopuolellakin 600-jäsenisen Salon Pursiseuran toiminnossa on riittänyt puuhaa. Myös alan messut ja muut tapahtumat vetävät varmasti jatkossakin puoleensa.

– Porilaiset ystäväni houkuttelivat minut jo 70-luvulla Satakunnan keskussairaalan vieressä olleelle golfkentälle. Tunsin välittömästi, että laji vie mukanaan. Perheen tilanne ja paikkakunnalta muutto lievittivät tuolloin intoa, mutta kierrän edelleen ratoja aika ajoin tuttuun kanssa ja vaimokin näyttää innostuvan lajista.

– Kun listaan lisätään vielä reserviläistoiminta ja perheen musiikkiharrastukset, sekä monet toteuttamattomat vierailukutsut, osa kauas pallon eteläiselle laidalle, alkavat edessä olevat päivät varmasti olla täynnä. Ja omakotitalon kunnostus on loppumaton haaste. Ehkä sitä puutarhaakin pitäisi jo aiemmin eläkkeelle jääneen vaimoni apuna alkaa hoitaa, miettii Kari Liippo pohtivan näköisenä.

– Mutta kaikkein tärkeimmäksi osoittautuu kuitenkin Taatan rooli kahdelle pienelle pojalle tyttärelle, jotka isoksi iloksi ovat asettuneet asumaan lähitienoolle Paimioon.

Näin me eläköidymme

Markku Näveri

Henkilöstökertomuksesta on poimittavissa kiinnostavia eläketietoja. Vuosittain vanhuuseläkkeelle on sairaanhoitopiirissämme siirtynyt 89–122 henkilöä. Vakainainen henkilöstön vanhuuseläkkeelle siirtymisprosentti on ollut 1,7:n ja 2,3 %:n välillä vuosina 2005–2009.

Kunnallisen eläkevakuutuksen tilaston mukaan Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin vanhuuseläkkeelle siirtyneiden

Vuoden 2009 lopussa 59 henkilöä oli jatkanut työtään henkilökohtaisen eläkeiän täyttymisen jälkeen. Vastaavat luvut olivat 45 vuonna 2008 ja 34 vuonna 2007. Vertailun vuoksi henkilöstösihteeri Saija Jokinen selvitti tilanteen tämän vuoden lokakuun viimeisen päivän kohdalta. Ja trendi on nouseva: 74 henkilöä on jatkanut työtä henkilökohtaisen eläkeikänsä täyttymisen jälkeen. Heistä on lääkäreitä 15, akateemista tutkimus- ja hoitohenkilöstöä 2, hoitohenkilöstöä 40 ja hallinto-, talous- ja huoltohenkilöstöä 17 henkilöä.

TEEMA: ELÄKKEELLE SIIRTYMINEN

När Hilikka Leppänen kom in på vårdarbanan visste hon att hon funnit sin bransch.

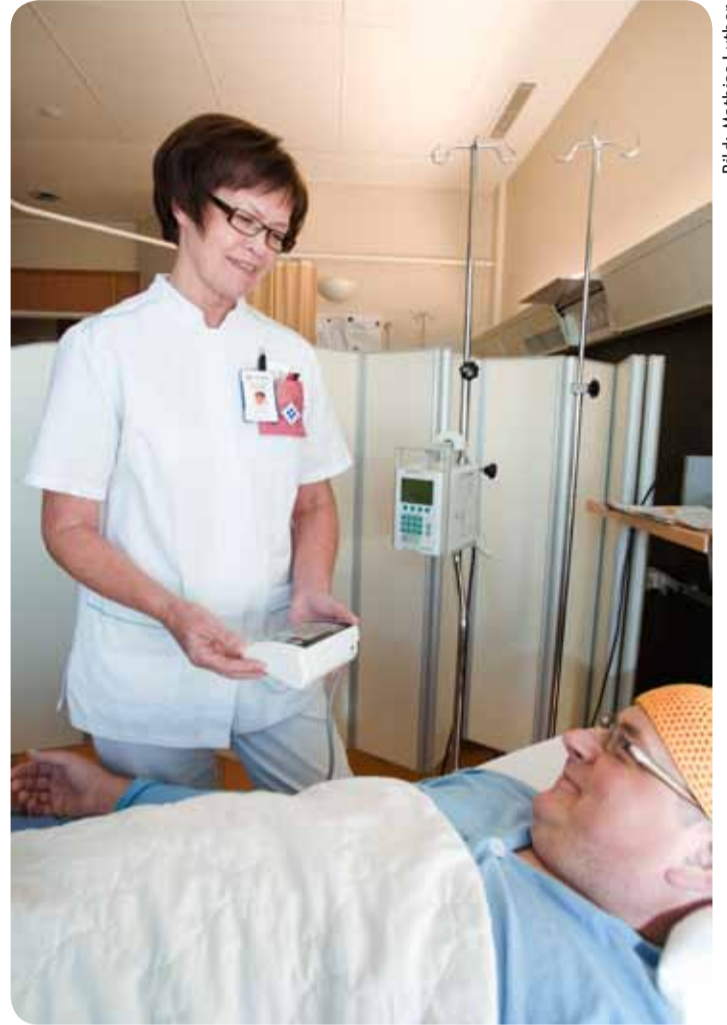

Bild: Mathias Luther

Hilikka Leppänen gillar jobbet på den hematologiska avdelningen där man hinner bli lite bekant med patienterna. Här har hon just kollat Tommi Nurminens blodtryck.

Hilkka är fortfarande redo då jobbet kallar

– Det här är ett människonära yrke. Det är just vad jag vill göra, jag är väldigt nöjd.

Mathias Luther

Ja, **Hilikka Leppänen** som nyligen fyllt 64 är så nöjd med att jobba som närvårdare att hon fortsätter med det då hon får tillfälle, fast hon gick i pension redan för ett år sedan.

– Jag funderade ett tag på att inte ta ut pensionen då jag fyller 63. Men då hade jag fått sondottern Hertta, och min son

hoppades att jag skulle kunna hjälpa till med att sköta henne så som jag hade hjälpt också då hans äldre bror fått sin dotter Ida några år tidigare. Så jag behövde tiden.

Hilikka hoppar in på den hematologiska avdelningen 015 när det behövs. Vanligen har det varit kring 7-8 dagar per månad, bara i maj och augusti var det lite mindre.

– Det händer att telefonen ringer tio över sju och de vill att

jag kommer bums, eller åtminstone till eftermiddagsturen. Men vanligare är att de hinner ringa åtminstone föregående dag.

Inhopparna får inte arbetsturer som är inritade i listorna i veckor i förväg. De kallas in bara om något gått snett, och om man inte haft någon av de ordinarie reservpersonerna att kalla in.

Kommer nära

Jobbet kommer ibland med kort varsel men det är välkommen omväxling till hemmasysslorna.

Dessutom känner Hilikka speciellt varmt för just avdelning 015, den hematologiska avdelningen på T-sjukhusets sjunde våning.

– Här är vården så långvarig att man lär känna patienterna, deras familjer och livshistoria och deras vård. De är ju inne i flera veckor ibland.

Det har förstås sina sidor. Man kan inte som vårdare engagera sig hur mycket som helst i människoöden som också kan vara tunga och sorgliga.

Kuva: Hanna-Maija Takala

Aktiivista meininkiä Salossa

Teksti: Juha Syrjä

Prykin kerhohuoneella Salossa riittää vipinää ja puheensorinaa joka kuukauden toisena torstaina. Silloin kokoontuvat Salon aluesairaalan eläkeläiset. Yleensä paikalla on 20–30 ihmistä.

– Meitä on siellä kaikista työntekijäryhmistä, mutta pelkästään naisia. Miehetkin ovat kovasti ter-

vetulleita, mutta jostain syystä he eivät ole ”uskaltauuneet” mukaan. Tärkeintä tilaisuuksissa on toistemme tapaaminen jutustelun ja kahvittelun lomassa, kertoo porukan vetäjä **Pirjo Aaltonen**, joka jäi eläkkeelle Salon aluesairaalaan kuutisen vuotta sitten työskenneltyään sairaanhoitajana ensiavussa kunnioitettavat 39 vuotta.

– Pyrimme saamaan kuukausitapaamisiimme usein myös jotain ohjelmaa. Tänä vuonna yhtenä torstaina meitä laulatti kanttori kitaroineen, toisella kertaa vieraanamme oli kaupungin kulttuurituottaja kertomassa Salon kulttuuritarjonnasta.

Aktiivinen porukka ei suinkaan aina kokoonnu Prykin kerhohuoneella, vaan vähän väliä piipahdellaan muuallakin. Esimerkiksi teatterireissuja tehdään pari kertaa vuodessa. Juuri ennen haastatteluhetkeä Pirjo Aaltonen tilasi teatterimatkan ensi helmikuuksi Tampereelle Lentäviä morsiamia katsomaan.

– Kerran olimme Lehmirannassa Keisarin Kalaaseissa, viime kevätkauden päätimme Ristinkalliolla Halikon sairaalan mökillä ja viime kuussa kävimme tutustumassa aluesairaalamme laajennusosaan. Uusia tiloja oli ihastelemassa peräti

Salon aluesairaalan aktiivinen eläkeläisporukka tutustui lokakuussa vanhan työpaikkansa uusiin tiloihin.

Rätt bana

Innan Hilka Leppänen kom till hematologiska år 1998 hade hon jobbat bland annat på lungsjukhuset i Pemar, på en neurologisk avdelning och i hemsjukvården. Sin vårdarbana började hon med utbildning till primärskötare (nu kallas det närvårdare) i början av 1990-talet. Då satte hon sig som 46-årig på skolbänken tillsammans med kurskamrater som var knappt hälften så gamla.

Som yngre hade hon jobbat som arbetsledare i en textilfabrik och som sätare i ett elektronikföretag. I femton år däremellan hade hon hemma fostrat sina tre söner.

När hon kom till sjukvårdsinstitutet kände hon sig för första gången vara riktigt på rätt plats.

Men i jobbet som närvårdare får hon faktiskt också användning för sitt sinne för noggrannhet och ordning. Som närvårdare skall hon ju hålla reda på utensilier och material för vården och beställa patienternas mat.

Individuellt

– Kanske mitt intresse för att fortsätta jobba också hänger ihop med att jag kom ganska sent in i yrket, säger Hilka Leppänen.

– Jag har inte hunnit bli utschasad av treskiftesarbete eller annars tröttnat på jobbet.

I varje fall tycker hon inte att hennes val skall tas som något argument i den pågående debatten om att höja pensionsåldern.

– Hur länge man kan och orkar jobba är nog mycket individuellt och beror på om man får vara frisk eller inte. Det finns också många arbeten där det inte går att jobba vidare när man kommer upp i åren, säger hon.

– Men det är väl bara till fördel också för arbetsgivaren att de som har erfarenhet och entusiasm fortsätter att använda den.

SANASTOA

Hematologisk - hematologinen

Individuellt - henkilökohtaista

Inhoppare - tarvittaessa töihin tuleva

Närvårdare, primärskötare -

lähihoitaja, perushoitaja

Omväxling - vaihtelu

Orka - jaksaa

Pensionsålder - eläkeikä

Utensilier och material för vården -
hoitotarvikkeita

Utschasad - uupunut

46 sairaalan entistä työntekijää. Olemme vierailleet myös Valamossa ja Porvoossa. Tämän vuoden elokuussa teimme kesäretken Vaasaan ja Kristiinankaupunkiin, Pirjo Aaltonen luettelee viime aikojen aktiviteetteja.

Salon aluesairaalan eläkeläisten joukko ei ole rekisteröity yhdistys. Toimittajan veikkaus on, että aika pitkälti mennään puuhanaan innostuksen pohjalta.

– Tämä on minulle tällainen rakas ja hauska harrastus. Yritän keksiä aina jotain, sitten ehdotan muille ja yleensä väki lähtee innolla mukaan. Järjestelen yhden toisenkin ryhmän reissuja. Sillä vakiporukalla olemme käyneet muun muassa kuusi kertaa Savonlinnan Oopperajuhlilla.

– Uskonpa, että ihmiset ovat mielissään, kun on ohjelmaa ja joku viitsii sitä järjestää. Näin voi päätellä siitä, että kaikkiin tapahtumiin löytyy aina lähtiäjiä.

Niin, ja mukaan mahtuu. Helpoimmin se onnistuu menemällä jonkin kuukauden toisena torstaina kello 13 Prykin kerhohuoneelle. Osoite on Salmenranta 2.

Röntgenhoitajasta runoilijaksi

Markku Näveri

Irmeli Rytkösen elämä sai uuden suunnan eräänä aamuna vuonna 1998. Töihin tullessaan hän jäi suojatiellä auton jyräämäksi.

– Tulin ajoissa töihin, mutta paareilla, Irmeli voi nyt jo hymyillä.

Tuolloin ei kuitenkaan paljon hymyilyttänyt, sillä vammat olivat niin pahat, että Irmeli jäi samana vuonna sairauseläkkeelle.

Kolmekymmentä vuotta Rytkösen Irmeli ennätti kuitenkin työskennellä röntgenhoitajana TYKSin U-röntgenissä. Taloon kemiläislähtöinen Irmeli tuli vuonna 1968 – upouuteen U-sairaalaan.

– Talo oli uusi ja tytöt nuoria, hän nauraa.

Onnettomuuden seuraukset tuntuvat vieläkin, ja niitä Irmeli hoitaa säännöllisesti tuoli- ja vesijumpalla. Lisäksi eläkeläisen liikuntaharrastuksiin kuuluu sauvakävely, kuinkas muuten.

Toisenlaisen harrastuksen muodostaa englannin kielen opiskelu, ja siihenkin on hyvä syy. Tytär asuu Skotlannissa, Edinburghissa, ja Irmeli visiteeraa hänen luonaan pari kertaa vuodessa.

Vanhan osastonsa ”eläkeläiskerhossa” Irmeli tapailee säännöllisen epäsäännöllisesti työovereitaan. TYKSin Senioreita hän oli perustamassa, jättäytyi sitten sivuun mutta on taas palannut mukaan.

– Varsinkin matkat ovat autottomalle mukavia. Päivän reissut ovat sopivia ja ehtii nähdä kaupunkeja, joissa ei muuten tulisi käytyä. Lontoossa on käyty, mutta Rauma on ollut näkemättä.

Runosuoni pulppuaa

Irmeli on erityisesti tunnettu kulttuuriharrastuksistaan.

Eläkeläiset ykkössijaisia

Markku Näveri

Osaavat eläkeläiset ovat sairaaloissa merkittävä sijaisresurssi.

Mutta aivan tarkkaa tietoa siitä, kuinka paljon eläkeläiset todella ”keikkaa” tekevät, on aika vaikea kaivaa esiin.

Henkilöstötoimiston sijaisvälityksen esimies, rekrytointisuunnittelija **Sanna-Mari Heinonen** ei lähde esittämään tarkkoja lukuja eikä arvioitakaan TYKSin eläkeläiskeikkailijoista, mutta arvelee heitä olevan 1:stä 3:een joka osastolla.

– Näin on ainakin sijaisvälityksen hoitamien sisätautien ja kirurgian klinikoiden osalta.

Eläkeläissijaistajat ovat enimmin sairaanhoitajia ja perushoitajia, siis juuri niistä ryhmistä joissa eniten tarvettakin on. Heinonen uskoo myös toimistosuhteiden ja osastonsuhteiden tehtävissä silloin tällöin eläkeläisten sijaistavan.

– TYKSin Vakka-Suomen sairaalassa on 4–5 eläkeläistä, jotka käyvät säännöllisesti tekemässä sijaisuuksia, kertoo johtava ylihoitaja **Esko Tähtinen**. He ovat sekä sairaanhoitajia että perushoitajia ja sijaistavat mm. päiväkirurgisessa yksikössä, leikkaus- ja anestesiaosastolla sekä kardiologisessa yksikössä.

Johtava ylihoitaja **Anne Hedman** tietää Salon aluesairaalan olevan sijaisina muutamia aktiivisia eläkeläisiä, jotka käyvät jonkin kerran kolmeviikkoislistan aikana tekemässä

Hän on käynyt kirjoittamis-, lausunta- ja näyttämötyön kursseja – osatakseen paremmin kunnioittaa muiden tekemisiä. Kynä on pysynyt kädessä, ja hänen kirjoituksiaan saatiin aikoinaan lukea Tietyksistä. Samoin työpaikan juhliin Irmeli sanoitti lauluja ja lausui niissä runoja.

Eikä runoharrastus ole jäänyt lausumiseen. Irmeliltä on vastikään ilmestynyt omakustanteena runoteos Pohjoisesta tuulee. Tekijän mukaan runokirja, ei mikään -vihko.

Kirjassa on kokonaista 122 runoa, jotka on kirjoitettu vuosina 1988–2010. Elämänmakuisia runoja, joista välittyy elämän koko kirjo.

Tekijä itse luonnehtii runojen syntyneen ”kyynelten kautta”. Ne ovat ”rohdingellavaisia” proosarunoja, joista ei huumoriakaan puutu. Runoja tukee 122 mustavalkoista valokuva.

– Eivätkä runot saa olla sisäänpäin kääntyneitä, vaan niiden on oltava kaikkien tulkittavissa.

Jatkoakin on luvassa. Lapsuuden aarreaitta on Irmelille ehtymätön inspiraation lähde, ja jokaisesta ihmisestä löytyy runon aiheita.

Sitä ennen Rytkösen Irmeli on uutuuskirjoineen tavattavissa Taitavat kädet -jouluuujyöissä TYKSissä 25. marraskuuta.

Kuva: Markku Näveri

Runoilija ja teos. Irmeli Rytkösen ja tuore runokirja Pohjoisesta tuulee.

yksittäisiä vuoroja. Hedmanin mukaan kirjaamisen jatkuva kehittyminen on vaikuttanut innostukseen.

Turunmaan sairaalassa on tällä hetkellä kolme eläkeläissairaanhoitajaa, jotka keikkailevat vuodeosastolla sekä leikkausosastolla, kertoo henkilöstö- ja kehittämisspäällikkö **Ann-Sofie Silvennoinen**.

Kiitosta satelee

Sanna-Mari Heinonen jakaa eläkeläissijaisille kiitosta:

– Heidän panoksensa on suuri, ja he ovat ykkössijaisia, osaavia ja ammattitaitoisia. Heidät yritetään saada sijaisuuksiin aina ensimmäisenä, koska he osaavat hommat ja pystyvät antamaan täyden työpanoksensa heti. Ja kesällä eläkeläiset olivat erittäin tärkeitä, kun muita keikkalaisia ei juurikaan ollut tarjolla.

Samaa säveltä soittelee Esko Tähtinen:

– Eläkeläissijaiset ovat meille suurenmoinen ja tärkeä joukko. Heillä on vankkaa osaamista, he tuntevat talon tavat ja heillä on usein mahdollisuus tulla töihin varsin lyhyellä varoitusaajalla. Heidän avullaan olemme selvinneet monista hankalista tilanteista. Näille hoitajille on annettava todella sydämellinen kiitos.

Mukavaa ja monipuolista

Teksti: Juha Syrjä

– Tämä on todella mukavaa ja monipuolista työtä, jossa oppii joka päivä uutta. Minut on otettu alusta asti tosi positiivisesti vastaan, iloitsee osastofarmaseutti **Kirsi Aronpuro** Salon aluesairaalaista.

Kirsi on yksi seitsemästä VSSHP:n osastofarmaseutista ja ainut laatuaan Salossa. Piirin ensimmäiset osastofarmaseutit aloitivat TYKSissä vuonna 2006. Kirsi vaihtoi yksityisen apteekin farmaseutin työn sairaalan osastofarmaseutin pioneeriin keväällä 2008.

– Alussa minulla oli paljon uutta opiskeltavaa koko sairaalamaailmasta. Sain onneksi erittäin hyvän perehdytyksen TYKSissä, jossa kuljin viikon jokaisen siellä työskentelevän osastofarmaseutin kanssa. Sain hyvän evästyksen, millaisella asenteella osastoille kannattaa mennä.

Nyt Kirsi työskentelee Salon aluesairaalan sisätautien vuodeosastolla neljänä ja kirurgisella vuodeosastolla yhtenä päivänä viikossa. Millaista on työskennellä oman alansa ainoana edustajana moniammatillisessa joukossa?

– Aluksi muutos tuntui suurelta, kun apteekissa oli monta kollegaa. Tämä on osittain yksinäistä työtä, mutta toisaalta olen erittäin paljon kanssakäymisissä erilaisten ihmisten kanssa. Sairaalan apteekista saan oman alan ammatti-ihmisiltä ammatillista tukea.

Mitä kaikkea osastofarmaseutin tehtäviin kuuluu?

– Ensinnäkin huolehdin osastojen lääkevarastoista ja -tilauksista. Se on iso osa päivittäistä työtäni. Huolehdin, etteivät lääkkeet vanhene kaappeihin. Kierrätän niitä eteenpäin ja hankin sillä tavalla suuria säästöjä lääkekuluihin. Jaan tarjottimille suun kautta annettavia per os -lääkkeitä. Siihen menee 2–3 tuntia joka päivä. Lisäksi laimennan suoneen laitettavia i.v.-lääkkeitä.

– Annan myös koulutusta osastotunneilla. Laadin erilaisia ohjeita, miten jokin lääke laimennetaan tai mikä on sen antoaika. Ohjaan myös opiskelijoita. Erittäin monipuolinen työnkuva siis, Kirsi luettelee.

Helpottaa hoitajien työtä

– Ennen kaikkea koen olevani täällä hoitajien apuna. Yritän parhaani mukaan auttaa sellaisissa asioissa, joihin heillä on ennen mennyt paljon aikaa. Hoitajat taas kokevat, että kun olen läsnä täällä osastolla, minulta on helppo kysyä. Minulla on avoimet ovet, aina saa tulla kysymään.

Ilmiselvästi Kirsiällä on aina myös puhelin auki. Lyhykäisen haastattelutuokion aikana hän antaa puhelimitse muutamaankin otteeseen lääkkeisiin ja niiden annosteluun liittyviä ohjeita.

Entä miten osastofarmaseutti pitää omat tietonsa ajan tasalla?

– Aina löytyy kirjallisuutta, josta voi selvittää asioita. Työni on hyvin paljon tiedon etsimistä. Olen parhaillaan myös reilun vuoden mittaisessa osastofarmasian erityispätevyyskoulutuksessa, jonka viimeinen lähijakso on marraskuun lopussa. Se on ollut hyvin positiivinen kokemus ja antanut paljon lisää tietoa.

Jos Kirsi Aronpuro saisi päättää, jokaisessa pienessäkin sairaalassa työskentelisi osastofarmaseutti – ja isommissa sairaaloissa monta.

– Kyllä se lisää lääketurvallisuutta, kun osastolla on tämänkin alan ammattilainen. Monet hoitajat ovat kiitelleet, että minun apuni helpottaa heidän työtään. Katson lääkkeitä jakaessa-

Kuva: Juha Syrjä

Osastofarmaseutti Kirsi Aronpuron moninaisiin työtehtäviin kuuluu muun muassa huolehtia Salon aluesairaalan sisätautien ja kirurgian vuodeosastojen lääkevarastoista ja -tilauksista.

ni yleisimmät yhteisvaikutukset. Jos potilaalle menee vaikka jokin antibiootti yhtä aikaa raudan kanssa, joka estää niiden imeytymisen, pystyn itse muuttamaan kellonaikoja. Osastofarmaseutilla on sellaista tietoa, mitä ei hoitajalla välttämättä ole.

– Osastofarmasiaa lisätään varmasti tulevaisuudessa. Monissa sairaaloissa ympäri Suomen osastofarmasia on koettu hyvin positiiviseksi ja hyödylliseksi, Kirsi sanoo.

AMMATTINA OSASTOFARMASEUTTI

- osastofarmaseutti vastaa osaston lääkehuollosta ja tuo oman lääkealan erityisosaamisensa potilaiden parhaaksi
- jakaa lääkkeet tarjottimille
- saattaa i.v.-lääkkeitä käyttökuntoon
- kouluttaa hoitajia ja muuta henkilökuntaa
- VSSHP:ssä on tällä hetkellä 7 osastofarmaseuttia, joista 5 työskentelee TYKSissä, 1 Salon aluesairaalassa ja 1 Turunmaan sairaalassa.

Ylilääkäri Risto-Pekka Happonen Tyksilän päiväkodin taidenäyttelyssä, jossa aiheena olivat mm. hammaspeikot.

Kuvat: Markku Näveri

Kurkistus suusairauksien erikoishoidon tulevaisuuteen

Markku Näveri

TYKSin suusairauksien klinikka juhlisti 25-vuotista toimintaansa järjestämällä lokakuussa Kurkistus tulevaisuuteen -seminaarin. Klinikkan tutkimusprojektien avulla tilaisuudessa raotettiin tulevaisuuden verhoa suu- ja leukasairauksien hoidon ja diagnostiikan kehitysnäkömiem yltä. Lisäksi esiteltiin tutkimustyön tuloksia tuoreimpien kansainvälisten kongressien posteriraporttien avulla.

– On erittäin tärkeää välillä pysähtyä tarkastelemaan yhdessä oman henkilökunnan ja yhteistyökumppanien kanssa, mitä kaikkea klinikassa tehdään. Ilman tällaisia tilaisuuksia

arvokas potilashoito ja korkeatasoinen tutkimustyö hukkuvat arjen hulinaan, klinikkan ylilääkäri **Risto-Pekka Happonen** kiteyttää tilaisuuden merkityksen.

Oman lisämausteensa juhlapäivään antoi Tyksilän päiväkodin järjestämä taidenäyttely, jossa oli esillä pikkutaiteilijoiden värikkäitä näkemyksiä hammaspeikoista ja niiden mielihierkuista – sekä myös terveellisestä ravinnosta.

Yliopistoyhteistyötä

Suusairauksien klinikkan toiminta käynnistyi nykyisessä muodossaan vapunpäivänä 1985. Siihen asti Turun yliopiston hammaslääketieteen laitos oli huolehtinut sairaalan potilaiden

hammaslääketieteellistä asiantuntemusta edellyttävistä hoidoista. Ylilääkäri Happonen pitää jatkuvaa, kiinteää yhteistyötä yliopiston kanssa välttämättömänä.

– Koulutus, näyttöön perustuva hoitojen kehittämis- ja arviointityö sekä tieteellinen tutkimus kuuluvat erikoissairaanhoitopalvelujen tuottamisen ohella yliopistosairaalan perustehtäviin.

Klinikkan toiminta jakautuu hammaslääketieteen kliinisten erikoisalojen mukaisesti kolmeen päälinjaan: kliiniseen hammashoitoon, hampaiston oikomishoitoon sekä suu- ja leukakirurgiaan.

Klinikkan edellytykset vastata sairaanhoitopiiriin asukkaiden hoidontarpeeseen paranivat olennaisesti vuonna 2000, kun erikoistuvien hammaslääkärien kliininen palvelu siirtyi yliopistolta TYKSin alaisuuteen Suomessa toteutetun erikoishammaslääkärikoulutuksen uudistuksen yhteydessä.

Päivystyspalveluiden edelläkävijä

Viisi vuotta sitten klinikka otti järjestettäväkseen koko sairaanhoitopiiriin kattavan perusterveydenhuollon hammaslääkäripäivystyksen viikonvaihteisin ja arkipäivinä.

– Päivystyspalvelujen organisoimisessa olemme olleet edelläkävijöitä maassamme, Happonen toteaa viitaten parhaillaan valmisteilla olevaan valtakunnalliseen ohjeistukseen päivystystoiminnan järjestämisestä.

Myös uudelleen vuonna 2004 Turussa käynnistetty hammaslääkärien peruskoulutus toi tullessaan muutoksia klinikkan toimintaan.

– On hienoa, että saamme näin omalta osaltamme olla mukana varmistamassa suusairauksien asiantuntijoiden riittävyttä Länsi-Suomessa, Risto-Pekka Happonen iloitsee. Tulevien hammaslääkäreiden kliininen hoitoharjoittelu tapahtuu pääosin yliopiston hammaslääketieteen laitosrakennuksessa Dentaliassa, jossa suusairauksien klinikkan toimitilat sijaitsevat.

Yleisöllä riitti kysyttävää U-sairaalaista ja sen tulevaisuudesta.

Kuva: Matti Hyypää

Vilkas keskustelu U-sairaalan kunnosta

Uhka terveydelle huolestuttaa

Matti Hyypää

Lähes sata U-sairaalan tilasta ja tulevaisuudesta kiinnostunutta kokoontui 3. tätä kuuta naistentautien luentosalin kuuntelemaan ja kyselemään yleiseksi keskustelunaiheeksi nousseesta U-sairaalan kunnosta.

Osanoton vilkkaus yllätti järjestäjätkin. Onneksi viereinen luentosali saatiin nopeasti käyttöön ja videoyhteyden päähän. Kaikkiaan tilaisuuteen osallistui 97 asiasta kiinnostunutta.

Tietoa kaivataan

TYKSin Tehyn ao 200:n puheenjohtajan **Taina Leppäsen** tervetuloitovotusten jälkeen tilaisuuden avasi kättilö **Päivi Pietari**, joka kirjoitti asiasta keskustelua herättäneen ylei-

sönosastokirjoituksen Turun Sanomiin elokuussa. Hän kokosi yhteen U-sairaalan keskeiset ongelmat: rakennus on tullut elinkaarensa päähän, työntekijät ovat huolestuneita huonon sisäilman vaikutuksesta terveyteensä sekä koko rakennuksen kuntoa ja tulevaisuutta koskevan täsmällisen tiedon puutteeseen.

Avauksen jälkeen puheenvuoron saivat tilaisuuteen kutsutut panelistit: VSSHP:n hallituksen puheenjohtaja **Virpa Puisto**, ylihoitaja **Marjo Kauppila**, professori **Tuula Putus**, tekninen johtaja **Juha Rantasalo** sekä Tehyn henkilöstöpoliittinen asiamies **Irmeli Vuoriluoto**.

Kaikki panelistit olivat yksimielisiä muun muassa siitä, että henkilöstö ei voi työskennellä terveyttä vaarantavissa tiloissa. Erimieltä puolestaan oltiin muun muassa siitä, onko

U-sairaalan tilasta tarpeeksi tutkimustietoa, reagoidaanko ilmenneisiin ongelmiin tarpeeksi nopeasti ja kauanko rakennusta voidaan yleensä käyttää.

Kysymyksiä riitti

Yleisöllä riitti panelistien alustusten jälkeen kysyttävää. Niitä ehdittiin esittää pitkälti toista kymmentä. Kaikki kysymykset koskettelivat ilmenneitä terveyshaittoja. Osanottajilla oli todellinen huoli omasta ja potilaiden terveydestä. Sairauslomat ja yleinen työuupumus ovat lisääntyneet. Äärimmäisenä vaihtoehtona esitettiin jopa Paimion sairaalan tilojen käyttöönottoa korvaavina tiloina.

Ongelmaketjut voi tiivistää kahden päälinjaan. T-sairaalan (valmistuu 2012 lopussa) käyttöönoton jälkeen sinne siirtyy osa toiminnoista. Mitä tehdään U-sairaalaan jääville toimintoille, koska niillä ei ole muuta paikkaa ennen suunnitellun lasten- ja naistensairaalan valmistumista joskus tulevaisuudessa. Yksi vaihtoehto on saneerata pari U-sairaalan osastoa eräänlaisiksi väistötiloiksi, joihin osastot voivat väliuolina sijoittua siksi aikaa, kun niiden omat tilat saneerataan kuntoon. Tässä puolestaan on se ongelma, että läheskään kaikki osastot eivät voi väistötiloja käyttää – esimerkiksi synnytysosasto ei voi siirtää.

Toinen ongelma liittyy olemassa olevaan tilanteeseen. Joidenkin mielestä nykyisiä U-sairaalan tiloja ei saada korjauksillakaan kuntoon. Toisten mielestä korjauksilla saadaan tarvittavat vuodet lisää. Joidenkin mielestä esimerkiksi U-sairaalan nykyisestä sisäilmasta ei ole tarpeeksi tietoa ja käytetyissä MM-40-kyselyissä (Örebro-kyselyssä) viiteryhmä on ollut väärä. Toisten mielestä tietoa on tarpeeksi, sisäilmaa tarkkaillaan koko ajan, toimenpiteisiin ryhdytään nopeasti ja TYKSissä käytetty MM-40-kysely sekä sen tulkintaraja on yleisesti hyväksytty ja muuallakin samalla tavalla käytetty.

Pohdittavaa riittää

Erilaisista näkökannoista huolimatta keskustelu oli koko ajan rakentavaa ja informatiivista. Ongelmat nostettiin rohkeasti pöydälle ja niihin suhtauduttiin vakavasti. Selvää silti on, että pohdittavaa, tutkittavaa ja tiedotettavaa U-sairaalan tilasta riittää jatkossakin.

Iso näyttö tehostaa tietojen katselua

Onnistunut kokeilu TYKSissä

Matti Hyypää

TYKSin sisätautien osastolla 012 on kokeiltu entisen paperikierron uudistamista yksinkertaisella innovaatiolla. Ennen varsinaista kiertoa potilaiden tiedot käydään yhdessä läpi siten, että jokainen voi seurata tietoja käytössä olevasta isosta kiinteästä näyttöstä.

Monia etuja

LT, sisätautien ja endokrinologian erikoislääkäri **Lassi Nelimarkka** on tyytyväinen kokeilun tuloksiin.

– Ennen paperikierrolla potilaiden tietoihin pystyivät tutustumaan tarkasti vain ne, jotka ”ylettyivät” lukemaan paperit. Nyt kaikki voivat seinään kiinnitetyltä isolta näyttöltä katsoa potilastietoja samaan aikaan. Se antaa mahdollisuuden kysymyksiin, vapaaseen keskusteluun ja laaja-alaisempaan potilaan ongelmien tarkasteluun. Samaa asiaa voidaan miettiä samaan aikaan useammassa päässä. Tässä yhteydessä voidaan tehdä jo määräyksiä, joka puolestaan säästää aikaa.

– Vapaa keskustelu on siinäkin mielessä tärkeää, että varsinaisella kierrolla kielenkäytön täytyy olla sen verran yleistajuista, että potilas ymmärtää, mistä puhutaan. Kierroilla

voidaan hyvän etukäteisinformaation ansiosta keskittyä potilalle tehtäviin tarkentaviin kysymyksiin.

Kiertokärryihin neljä näyttöä

– Olemme ideoineet myös kahden vierekkäisen näytön käyttöä kiertokärryissä. Tällä hetkellä niissä on kaksi kannettavaa kärryn vastakkaisilla puolilla. Toinen on lääkäriä, toinen hoitajaa varten. Kiertokärryihin ei tietenkään voi asentaa kahta 32 tuuman näyttöä. Sen sijaan kärryissä voisi olla molemmilla puolilla tasot, ja niiden edessä kaksi näyttöä. Se nopeuttaisi varsinaista kiertoa, koska potilastietoja eri järjestelmistä saataisiin samaan aikaan enemmän katseltaviksi. Tosiasia nimittäin on, että kierrot kestävät nykyisin entistä kauemmin, koska potilastietojen haku eri järjestelmistä ei suju kovin nopeasti. Olemme tehneet asiasta esityksen eteenpäin. Mielestäni idean toteuttaminen toisi pienillä kustannuksilla merkittävästi lisätehoa kiertoihin ja aikaa säästyisi muuhun potilastyöhön, vakuuttaa Lassi Nelimarkka.

Salossa kaksi näyttöä rinnakkain

Salon aluesairaalan sisätautipoliklinikalla on käytössä

kahden näytön järjestelmä. Kaksi pienehköä näyttöä vastaa tässä tapauksessa yhtä isoa, sillä tiedot voi siirtää nopeasti näyttöstä toiseen hiirellä vetämällä. Vaikka näyttöjä onkin kaksi, ne toimivat käytännössä kuin yksi näyttö.

Sisätautipoliklinikan va. ylilääkäri **Markku Mali** pitää järjestelmää onnistuneena.

– Nyt voin katsella esimerkiksi potilaan röntgenkuvia, laboratoriotuloksia ja Mirandan tietoja näyttöiltä samaan aikaan. Voin myös järjestellä tiedot näyttöille mieleni mukaan. Tiedot siirtyvät näyttöstä toiselle hiirellä vetämällä. Etu on siinä, että nyt potilaan tietoja ei tarvitse katsoa kutakin erikseen, vaan kaikki ovat näyttöiltä katseltavissa samaan aikaan. Saman idean toteutus kiertokärryissä on nopeasti ajateltuna kannatettava. Tehokkuus lisääntyisi myös kierroilla. Nykyisin tietojen katselu kannattavan näyttöstä on joskus enemmänkin tihrustelua.

Markku Mali voi asetella potilaan tiedot näyttöille haluamallaan tavalla.

Kuva: Matti Hyypää

Tohtori Tomera alias Pia Tapio (vas.) ja töttöri Possukka Perä-Prötkylä eli Heidi Fredriksson vauhdissa.

Sairaala- klovnien resepti: naurua monta annosta

Markku Näveri

Lasten endokrinologian poliklinikan potilashuoneesta kantautuu pitkälle pikkupojan hersyvä naurunkikatus.

Mikäs nyt sairaalassa noin voi naurattaa?

Kurkistus ovesta paljastaa, että vauhdissa ovat sairaalaklovnit. Tällä kertaa töttöri, erikoissaparon ylihoitaja Possukka Perä-Prötkylä sekä kollegansa, jahkailun ja pähkäilyn maisteri, tohtori Tomera naurattavat Jeremiasta.

Possukan maskin takaa paljastuu **Heidi Fredriksson**, ja Tomera taas on siviilissä **Pia Tapio**. Molemmat ovat olleet alusta asti mukana Suomen sairaalaklovnit ry:ssä. Yhdistys perustettiin 2001, ja toiminta käynnistyi vuoden 2002 alussa. Klovnveja on tätä nykyä mukana 29, ja he käyvät naurattamassa lapsipotilaita yliopistosairaaloiden lastenklinikoilla. TYKSissä aina tiistaisin, kolmesta klovnista vuorolleen kaksi.

Toiminta on sairaaloille maksutonta, sillä Sairaalaklovnit ry. saa varansa Raha-automaattiyhdistykseltä sekä eri säätiöiltä ja rahastoilta. Työstä on sadellut kiittävää palautetta, ja lokakuussa Sairaalaklovnit ry pokkasi ensimmäisen Suomen

Messusaatiön jakaman Terveyttä taiteesta -palkinnon tunnustuksena pitkäjänteisestä työstä pienten lapsipotilaiden hyväksi.

Pelleily on täyttä työtä

Pystymisestä ei sairaalaklovniksi päästä: taustalla on oltava jonkin alan ammattiartistin koulutus, jonka päälle tulee vielä yhdistyksen oma koulutus.

– Sairaalaklovnilla on oltava tilannetajua, kuuntelukykyä ja lähiklovnierian taitoja. Hänen on oltava skarppi ja valmis heittäytymään tilanteeseen hetken mukaan, tri Tomera selvittää. Koomisuuden lisäksi eduksi on, jos sairaalaklovnin osaa myös olla luontaisesti hölmön puoleinen.

– Päivän esiintymisiä ei suunnitella ennakoon, vaan kaikki etenee improvisaatiopohjalta, toki omia ja yhteisiä gägejä hyödyntäen.

– Lasten ehdoilla mennään koko ajan. Jo katsekontakti kertoo, voiko lasta lähestyä tai milloin on hyvä poistua. Anurit on viritetty herkiksi, lapsi on kuningas, me narreja, tri Possukka täydentää.

Klovnit ovat myös aina yhteydessä henkilökuntaan osas-

toilla kierroksen aluksi. Tällöin he saavat klovnitohtoroinnin kannalta oleellista tietoa potilaista, kuten millä kielellä lapsi kommunikoi tai jos muuten on erityistä huomioitavaa tai lapsella on erityistarpeita. Mikäli lapsen tapaaminen on parempi jättää väliin, tämä huomioidaan tässä vaiheessa.

Sairaalaklovnit tekevät sairaalassa pitkän päivän. Valmistautumiseen, osastokäynteihin ja päivän purkuun on varattu seitsemän tuntia. Eikä yksikään päivä ole samanlainen, kuten ei yksikään potilaskaan.

– On iloisia potilashuoneita ja on surullisia, klovnit kertovat. Raskaana he eivät suostu työtään pitämään vaan haasteellisenä sekä antoisana. Tavoitteena on antaa potilaille aihetta iloon ja nauruun, ja joskus vähän unohtukseenkin sairaala-arjessa. Kun tässä onnistuu, lasten hymy ja nauru palkitsevat ja jotain jää itsellekin.

Ainakin Jeremias ja opettajatätkin saivat jotain, sillä he nauroivat turkulaisittain ”veret silmissä”. Ja tästäkö Possukka ja Tomera taas saivat lisää vettä myllyyn.

SARVESTA HÄRKÄÄ

Päätuottamismiehet kirjoittavat tällä palstalla vuorotellen ajankohtaisista aiheista.

Tulokellinen risteilyretki

Mirja Hovirinta,
Tehyn koordinoiva plm.,
VSSHP

Kun Tehyn sopimus vuonna 2007 sisälsi tuloksellisuuteen perustuvan järjestelyerän, asia aiheutti hämmennystä ja arvosteluakin. Nyt samanlaisen erän jaon kanssa painiskelee koko KVTES:n alainen henkilökunta kunnissa ja kuntayhtymissä. Mutta on hyvä muistaa, että Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirissä työn tuloksellisuuteen perustuvaa palkkausta on koekeltu jo kymmenen vuotta, tosin vain muutamissa pilottikyksissä.

Tuloksellisuus palkkaperusteena on koettu vieraana julkisella sektorilla. Työmme tarkoitus ei ole tuoda voittoa. Töissä kun ollaan, tehdään töitä. Yleensä töitä on riittänyt. Useat sairaanhoitopiirimme työntekijät kokevat työssään stressiä ja kiirettä. Ja nyt pitäisi sitten tehdä vielä tuloksellisempaa työtä. Pitääkö juosta kovemmin, pitääkö tehdä enemmän. Ja miten voidaan mitata hoitamisen tulosta.

Näitä asioita lähdettiin porukalla pohtimaan jo perinteiseksi muodostuneella sairaanhoitopiirin kaikkien henkilöstöjärjestöjen yhteisellä ay-risteilyllä. Mukaan tuloksellisuutta pohtimaan saatiin myös sairaanhoitopiirimme tuore johtaja Olli-Pekka Lehtonen ja tuloksellisuusryhmän vetäjä Heikki Korvenranta sekä tuloksellisuuspilottiasostalla työskennellyt sairaanhoitaja Iiris Herlevi.

Tehtävämme on hoitaa sairaita; strategian sanoin lisätä väestön terveyttä, elinvuosia ja sosiaalista hyvinvointia. Tämä mahdollistetaan 530 M €:n budjetilla, joka pääosin katetaan verovaroin. Tavoitteenamme on ohjata potilasta /asiakasta oikeaan suuntaan terveyden kapealla polulla. Joitain asioita voimme tehdä toisin. Jossain kohtaa saatamme virtaviivaistaa potilaan hoitoreittejä. Tai saatamme tehdä uudenlaista työnjakoa tehtäviimme.

Tulospalkkiopilottien kymmenen vuoden kokemus on osoittanut, ettei erilaisten yksikköjen tekemää työtä ole helppoa mitata. Tuloksellisuuden mittaroinnissa on olennaista se, että mitataan asioita, joihin on mahdollista vaikuttaa. Tärkeää on että työyksikkö itse miettii, miten se haluaa toimintaansa kehittää ja miten sitä kehittymistä sitten mitataan.

Tehyn tuloksellisuuserän jakoperiaatteet sovittiin sairaanhoitopiirissämme työnantajan kanssa jo viime syksynä. Puolet eräs-

tä suunnattiin hoitapuolen lähiesimiehille. Korotuksen saivat niiden yksikköjen esimiehet, joissa vuoden aikana saataisiin yhteistoimintajärjestelmät kuntoon, kehityskeskustelut olisi käyty ja tyhy-suunnitelmat tehty. Tiedettiin, että hyvin toimivat työyhteisöt tekevät tuloksellista työtä. Yhdeksästä kriteeristä seitsemän oli vähimmäisvaatimus, ja nyt voidaan jo kertoa, että kaikki saavuttivat hyväksyttävän tuloksen. Lähiesimiesten palkat nousevat 3 % ja työpaikkojen ilmapiiri on toivottavasti jonkin verran kohentunut. Toinen puoli sovittiin jaettavaksi vastuullisina niille hoitajille, joiden tehtäviin kuuluu erityisen vastuullisia tehtäviä, eli tarkoitus on palkita rahallisesti järkevää työnjakoa.

Tulospalkkaus voi parhaimmillaankin muodostaa vain pienen kannustavan osan julkisen terveydenhuollon palkoista. Sen avulla voidaan palkita hyviä kehittämishankkeita, mutta se ei ole keino vuodesta toiseen piiskata työntekijöitä kiivaampaan työtahtiin. Ja ennen kuin tulospalkkausta ylipäätään voidaan ottaa jokapäiväiseen käyttöön, pitää tehtäväkohtaisten palkkojen olla oikealla tasolla ja vertailukelpoiset muihin yliopistosairaanhoitopiireihin nähden.

UUSIA VIRAN- JA TOIMENHALTIJOITA

TURUN YLIOPISTOLLINEN KESKUSSAIRAALA

Anestesiologian, tehohoidon, ensihoidon ja kivunhoidon klinikka	
Koli Jonna, perushoitaja	1.11.
Keuhkosairauksien klinikka	
Laitinen Tarja, ylilääkäri	1.1.
Kliininen fysiologia, isotooppilääketiede ja PET	
Keskitalo Tarja, apulaisosastonhoitaja	1.11.
Lastentautien klinikka	
Kero Jukka, erikoistuva lääkäri	1.10.
Prees Evelin, sairaanhoitaja, varahenkilö	13.11.
Viitanen Mikko, sairaanhoitaja, varahenkilö	1.11.
Naistentautien ja synnytysten klinikka	
Hietanen Sakari, osastonylilääkäri	1.10.
Neurologian klinikka	
Hyvönen Piia, sairaanhoitaja	1.11.
Laakso Maria, sairaanhoitaja	1.11.
Sisätautien klinikka	
Viitanen Miia-Mari, sairaanhoitaja	1.9.
Syöpätautien klinikka	
Kytölinna Raija, sairaanhoitaja	1.11.
LOIMAAN ALUESAIRAALA	
Kirurginen osasto	
Selinheimo Tuire, sairaanhoitaja	1.1.
TURUNMAAN SAIRAALA	
Leikkausosasto	
Saivo Minna, leikkauskoordinaattori	1.11.
Sisätautien poliklinikka	
Korkeila Petri, erikoislääkäri	1.11.
PSYKIATRIAN TULOSALUE	
Aikuispsykiatrian tulosyksikkö	
Jokinen Sari, sairaanhoitaja	1.9.
Kylä-Ketola Sirpa, apulaisosastonhoitaja	1.9.
Lehtonen Tiina, sairaanhoitaja	1.9.
Mäkilä Juha, sairaanhoitaja	1.9.
Räihä Taru, sairaanhoitaja	1.9.
Suominen Sauli, sairaanhoitaja	1.9.
Toivonen Noora, sairaanhoitaja	1.9.
TYKS-SAPA-LIIKELAITOS	
Patologian yksikkö	
Leivo Ilmo, ylilääkäri	1.11.
Varsinais-Suomen kuvantamiskeskus	
Kankare Jussi, erikoislääkäri	1.11.

VÄITELLEITÄ

LL Sami Kajanderin väitöskirja, suomenkieliseltä nimeltään Sepelvaltimotaudin kuvantaminen tietokonetomografialla (TT), positroniemissiotomografialla (PET) ja niiden yhdistelmällä (PET/TT), tarkastettiin 5. marraskuuta. Kajander toimii radiologina Valtakunnallisessa PET-keskuksessa. Väitös kuuluu kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen alaan.

LL Jonna Maunun väitöskirja, jonka nimi on suomeksi Pikkukeskosen vaurioherkät aivot - havaintoja PI-PARI-tutkimuksesta, tarkastettiin 5. marraskuuta. Maunu toimii erikoistuva lääkäriä lastenpsykiatrian tulosyksikössä. Väitös kuuluu lastenneurologian alaan.

Järjestelyvareristä neuvotellaan

Syksyn aikana on neuvoteltu sopimusten mukaisten (KVTES, LS, TS, TEHY) 0,7 %:n suuruisen tuloksellisuuserien jakamisesta henkilöstölle.

Henkilöstöjohtaja Nina Vainio kertoo, että neuvottelutulos käsitellään hallintojooston kokouksessa 29. marraskuuta, eli viikko tämän lehden ilmestymisen jälkeen.

- Erät pyritään saamaan maksuun joulukuun palkanmaksun yhteydessä ja ne maksetaan takautuvasti 1.9.2010 alkaen. Neuvottelutuloksesta ja hallintojooston päätöksestä tiedotetaan tarkemmin yleiskirjeellä ja seuraavassa Hospitaalissa, Vainio toteaa.

Turun yliopistollisen keskussairaalan seniorit ry

• Tampereelle suuntautuva teatterimatkamme Eila, Rampe ja huonot keenit varattiin pikavauhtia loppuun. Iloksemme olemme saaneet varattua paikkoja uuteen näytökseen tammikuussa.

Lähdemme pe 28.1.2011 klo 10 Aurakatu 2:sta katsomaan Tampereen työväen teatterin esitystä Eila, Rampe ja huonot keenit. Pysähdyimme menomatalla Ideaparkiin noin tunnin ajaksi omakustanteista ruoka- tai kahvitaukoa varten. Esitys alkaa klo 14. Matkan hinta 53 € jäseneltä ja 58 € ei-jäseneltä sisältää väliaikakahvit. Ilmoittautumiset Leena Uttulalle viimeistään 22.12.2010, puh. 044 033 1878 tai leena.uttula@turkunen.fi. Maksu pyydetään suorittamaan yhdistyksen tilille TSOP 571083-226365 viimeistään 28.12.2010 käyttäen viitenumeroa 280120111.

• Kuluvan vuoden marraskuussa 25.11. klo 15 alkaen vietetään perinteiseen tapaan senioreiden puurojuhlaa Tyksin U-sairaalan ruokasalissa. Kysy Mari Hautaviidalta, puh. 044 033 1858, mahdollko vielä mukaan.

• Loppuvuonna ja ensi vuoden alussa yhdistyksen hengellinen piiri kokoontuu 30.11., 14.12., 11.1.2011 ja 25.1.2011 klo 12-13 Tyksin A-pääsisäänkäynnin luona olevassa Hiljaisessa huoneessa. Vastaavasti yhdistyksen käden taitojen jaosto kokoontuu 7.12.2010 ja 4.1.2011 klo 13. Tiedustelut ohjelmasta ja tapaamispaikasta Tuija Taipale, puh. 0400 934 987. Kuluvan vuoden marraskuussa yhdistyksemme käden taitojen jaosto on 25.11. mukana esittäytymässä Tyksin Taitavat Kätet -tapahtumassa.

• Tammikuussa 2011, maanantaina 17.1. klo 10-11 tutustumme Turun katolisen seurakunnan kirkkoon, Ursininkatu 15. Ilmoittautuminen 10.1.2011 mennessä Terttu Henriksosonille, puh. 044 033 0773 tai terttu.henriksson@netti.fi.

Leo Mikkola

puheenjohtaja

puh. 044 383 8387

leo.mikkola@hotmail.com

Taru Luukkala-Viitanen

sihteeri

puh. 044 033 1464

taru.luukkala@kolumbus.fi

Uusi intranet käyttöön alkuvuodesta

Sairaanhoitopiirimme uusi intranet eli Santra otetaan käyttöön ensi vuoden alkupuolella. Santran julkistaminen viivästyy osin siksi, että sen käyttämiseksi vaadittavan Internet Explorer -selaimen päivitys 7.0-versioon on myöhästynyt. Ilman uutta selainta emme voi kouluttaa ylläpitäjiä ja vasta sen jälkeen

voimme aloittaa sisällön siirron ja tuotannon uusille sivuille. Koulutukset aloitetaan tammikuussa.

Myös itse nettijärjestelmän, joka on Microsoftin Sharepoint Server, toimintakuntoon saaminen on ollut odotettua hitaampaa.

Lääketieteen Säätiön palkinto Kirsi Virtaselle

Suomen Lääketieteen Säätiö palkitsi PET-keskuksessa työskentelevän lääketieteen tohtori Kirsi Virtasen hänen lääketieteellisestä havainnostaan ruskean rasvan osoittamisessa. Lokakuussa julkistetun palkinnon suuruus on 10 000 euroa.

Säätiön tiedotteen mukaan palkinnon perusteena on merkittävä havainto ruskean rasvan aktivoitumisesta. Pitkään on ajateltu, että energiaa kuluttava ja kehoa lämmittävä ruskea rasva häviää pian syntymän jälkeen. Virtanen tutkijaryhmineen kuitenkin osoitti PET/CT-kuvantamisella ja kudospäätteitä molekyylibiologisin menetelmin tutkimalla, että ruskeaa rasvaa on terveillä aikuisilla.

Kylmäaltistus lisää ruskean rasvan kykyä kuluttaa energiaa. Aikuisella on kaulan alueella ja rintakehän yläosassa noin 60 grammaa ruskeaa rasvaa, joka enimmillään kuluttaa noin neljä kiloa valkeaa rasvaa vuodessa. Havainto on tärkeä kun haetaan kokonaisnäkemystä ihmisen energiankulutukselle. Säätiö arvioi, että sillä voi olla merkitystä jopa lihavuuspandemian taltuttamisessa.

Tutkimuksesta on julkaistu artikkeli New England Journal of Medicine -lehdessä, 2009;360:1518-1525.

naurettavan hauska
lauantai-piknik
vsshpläisille
29.1.2011

Tarjoamme iloisesti irrotellen

- pirteää purtavaa aamiaiseksi ja riehahakasta syötävää päivälliseksi laivan buffet-ravintolassa
- naurufilosofian perusopinnot
- ja uuden sairaanhoitopiirin johtajan myhäilevän katsauksen tulevaan vuoteen

180 lystinpitäjää mahtuu mukaan laivalle

- Tyksin a-kantiinista löydät 15.11. alkaen listan, johon tarvitaan vain oma nimi ja syntymävuosi
- lisäksi tasaraha 25 e

Iloittelijan perusohje

- nopea päätös mahdollistaa huvittelun
- lähtijöiden pitää olla vikingin-terminaalissa 29.1.2011 klo 8.15

Koko hauskuuden onnistumisesta vastaa

- Tyksin henkilökuntaneuvosto

Ilpo Kinnunen

Heimo Nurmi

Ilkka Koskivuori

Juhani Airaksinen

Palkintoja tyksiläisille

Ilpo Kinnusesta Vuoden lääkärikouluttaja

Erikoislääkäri **Ilpo Kinnunen** TYKSiin korvaklinikalta on Vuoden lääkärikouluttaja 2010. Tunnustuspalkinnon hänelle myönsi Nuorten Lääkärien Yhdistys.

Vaativaan pään ja kaulan alueen kirurgiaan erikoistunut Kinnunen on taitava ja valtavasta tietomäärästään tunnettu klinikkko. Hänen kollegansa ja kouluttamansa nuoret lääkärit antavat Kinnuselle tunnustusta opastuksesta ja kannustuksesta, jota hän jaksaa jakaa arkityön kiireessäkin. Toiminnallaan Kinnunen on erinomainen esimerkki alansa huippuspecialistista, todetaan Nuorten Lääkärien Yhdistyksen perusteluissa.

Kliinisen työn lisäksi Kinnunen tekee aktiivisesti tieteellistä työtä, mistä näyttönä on yli 20 julkaistua artikkelia kansainvälisissä tieteellisissä julkaisuissa. Hän on myös ohjannut jo valmistuneita ja työn alla olevia väitöskirjoja. Kinnunen on myös tunnustettu luennoitsijaksi ja alansa kehittäjäksi.

Ilpo Kinnunen palkittiin Nuorilääkäripäivillä, jotka järjestettiin Helsingissä 29.-30.10.2010.

Heimo Nurmelle Kliininen silmä -palkinto

Turun yliopiston Vuoden kliininen silmä 2010 -palkinnon on saanut sisätautien ja gastroenterologian erikoislääkäri **Heimo Nurmi** TYKSiin sisätautien klinikalta. Palkitse-

misperustelujen mukaan Nurmen kliininen silmä on ollut poikkeuksellisen tarkka potilaiden sairauksien ja oireiden diagnostiikassa ja hoidossa. Tämän vuoksi hänen hoitoihinsa ovat ohjautuneet vaikeimmat gastroenterologiset potilaat, kuten esimerkiksi maksansiirtopotilaat.

Heimo Nurmen kliinisen silmän taidoista ovat saaneet nauttia sekä opiskelijat että kollegat. Hän on jakanut tietoaan opettajana säännöllisesti eri vaiheissa oleville lääketieteen opiskelijoille. Gastroenterologiaan erikoistuvilla lääkäreillä Nurmi ollut korvaamaton ja aina avulias konsultti kliinisissä ongelmissa.

Ilkka Koskivuorelle Erikoislääkäripalkinto

Turun yliopiston Erikoislääkärikouluttajan palkinto on myönnetty erikoislääkäri **Ilkka Koskivuorelle**, joka toimii kliinisenä opettajana kirurgian oppiaineessa. Sekä erikoislääkäriä TYKSiin kirurgian klinikalla.

Lääketieteen kandidaatit ovat valinneet Koskivuoren kertaalleen vuoden ryhmäopettajaksi. Palkintoperusteluiden mukaan Koskivuori on motivoitunut, kollegiaalinen ja kärsivällinen opettaja, joka osaa antaa tilaa nuorille kollegoille.

Sekä Kliininen silmä- että erikoislääkäripalkinnot jaettiin Turun lääketiedepäivien avajaisten yhteydessä 9. marraskuuta. Palkinnot on myöntänyt lääketieteellisen tiedekunnan dekaani.

Juhani Airaksiselle Duodecim-palkinto

Turunmaan Duodecim-seuran Vuoden 2010 tunnustuspalkinnon on saanut kardiologi, professori **Juhani Airaksinen**. Hän on valmistunut lääketieteen lisensiaatiksi Oulun yliopistosta vuonna 1977. Sisätautien erikoislääkäriin pätevyyden hän sai vuonna 1985 ja kardiologian erikoislääkäriin pätevyyden sekä lääketieteen ja kirurgian tohtorin arvon vuonna 1986, kaikki Oulun yliopistosta. Vuonna 2000 Airaksinen tuli TYKSiin aluksi kardiologian osastonylilääkäriksi. Vuodesta 2006 Airaksinen on toiminut kardiologian ylilääkärinä TYKSiin sisätautien klinikalla.

Palkitsemisperusteluissa mainitaan mm., että Juhani Airaksinen tunnetaan erinomaisena klinikkona. Hän on erittäin taitava ja kokenut invasiivikardiologi, jolla on pitkä kokemus sepelvaltimotoimenpiteistä yli 20 vuoden ajalta. Hän on ollut edelläkävijä Suomessa aloittaessaan akuutin sydäninfarktin pallolaajennushoidon, joka sittemmin on vakiintunut akuutin sydäninfarktin ensisijaiseksi hoitomuodoksi.

Juhani Airaksinen on luonut laajan kotimaisen ja kansainvälisen yhteistyöverkoston, joka on menestyksekkäästi edistänyt suomalaista kliinistä kardiologiaa ja kardiologista tutkimusta.

Yksiköstä klinikaksi – 25 vuotta osaavaa kuntoutusta

Markku Näveri

Kuntoutuskeskus vietti 25-vuotisjuhliansa seminaarin merkeissä 29. lokakuuta. Tilaisuudessa esiteltiin klinikan toimintaa ja käsiteltiin eräitä keskeisiä kuntoutuksen erityisasioita kuten aivovamman saaneen henkilön kuntoutumisprosessia sekä kuntoutuksen ja apuvälineiden vaikuttavuutta.

Tervehdysosoissaan tulosryhmäjohtaja **Hanna Mäkäräinen** kuvasi kuntoutuskeskuksen 25-vuotista toimintaa monella tapaa menestykseksi. Erityisesti hän mainitsi korkeatasoisen kuntoutusosaston sekä kansallisestikin merkittävän alueellisen apuvälinekeskuksen perustamisen.

– Terveydenhuollossa kuntoutuksen painopiste on lääkinällisessä kuntoutuksessa, jossa vallitsevana olleen korjaavan kuntoutuksen rinnalle on noussut ehkäisevä kuntoutus. Näin kuntoutus liittyy osaksi yhteiskunnallista toimintaa antaen hyödyllistä tietoa koulutukselle, työllistymiselle ja työkyvyn ylläpitämiselle, Mäkäräinen totesi lisäten, että ennaltaehkäisevä ja aktiivinen kuntoutus voidaan myös tulkita keinona optimoida terveydenhuollon rajallisia talous- ja henkilöstöresursseja.

Kuntoutuskeskuksen vahvuudeksi Mäkäräinen nosti mm. vahvan kuntoutuslääketieteen ja moniammatillisen toiminnan suunnittelun, palveluprosesseille asetettavat tavoitteet ja käyttöön otetut sairaanhoitopiirin laadunhallintatyökalut.

Klinikan luonteesta johtuen sillä on monipuoliset yhteistyöverkostot sekä sairaanhoitopiirissä että sen ulkopuolella.

Erikseen Hanna Mäkäräinen halusi mainita tänä vuonna käynnistyneen KUNTO-hankkeen, jonka tarkoituksena on ensi vaiheessa selvittää lääkinällisen kuntoutuksen palvelurakennetta ja toimintaa sairaanhoitopiirimme alueen kuntien perusterveydenhuollossa. Raportin yksi tavoite on olla lähtökohta hankkeen toiseen vaiheeseen, jossa selvitetään erikoissairaanhoitoon kuntoutuspalveluita.

Moniammatillinen työyhteisö

Pitkäaikainen ylilääkäri **Matti Haataja** muisteli, kuinka kuntoutuskeskus aloitti lokakuussa 1985. Vaikka lääkintöhallituksen ohjekirjeessä todettiin kuntoutuskeskusten voivan toimia vain hallinnollisina yksikköinä, päädyttiin Turussa suuntaamaan toimintaa myös varsinaiseen potilastyöhön.

Alkuvuosia sävyttivät tilaongelmat ja muutot. Vuosien varrella yksikkö/keskus toimi mm. Radiumkodissa, Soinin talossa ja TYKSiin asuntolassa. Vähitellen toiminta laajeni: kuntoutuskeskuspoliklinikka, apuvälinekeskus, kuntoutusosasto Paimion sairaalassa, työelämäkotiin poliklinikka, kommunikaatiokeskus TYKS-Tikoteekki. Kuntoutuskeskus, sopeutumisvalmennus, sosiaalityö sekä alueellinen ja opetus-toiminta laajensivat myös aikanaan osaltaan yksikön toimintaa

niin, että yksikkö täytti perinteisen klinikatoiminnan kriteerit, ja muutos kuntoutuskeskukseksi tapahtui vuonna 1992.

Nykyinen ylilääkäri **Mihail Saltychev** loi kattavan kuntoutuskeskuksen nykyisiin toimintoihin ja palveluihin. Toimintamuotoja ovat mm. kuntoutustutkimukset, osastokuntoutus, kuntoutusohjaus, sopeutumisvalmennus ja sosiaalityö. Työelämäkotiin poliklinikalla tutkitaan ammattitauteja ja työperäisiä sairauksia. Alueellinen apuvälinekeskus huolehtii apuvälinepalveluista, ja Tikoteekki toimii korvaavien kommunikointimenetelmien, kommunikoinnin apuvälineiden ja vaikeavammaisille soveltuvan tietotekniikan asiantuntijana. Myös klinikan opetus- ja tutkimustoiminta on aktiivista.

Kuntoutuskeskus on kasvanut ja kehittynyt 25 vuodessa muutaman työntekijän yksiköstä kirjaimellisesti moniammatilliseksi klinikaksi, jossa nykyisin työskentelee 56 eri alojen osaajaa.

Nämä herrat tietävät, mitä kuntoutus on. Kuntoutuskeskuksen nykyinen ylilääkäri Mihail Saltychev (vas.) sekä alan uranuurtaja, yksikön ja klinikan käynnistäjä, ylilääkäri emeritus Matti Haataja.